

† TIMOTEI
Prin harul lui Dumnezeu, Episcop al Spaniei și Portugaliei

Cuvânt pastoral la Învierea Domnului
2020

Către tot clerul și poporul dreptslăvitor din Episcopia Spaniei și
Portugaliei

Har, milă și pace de la Hristos Domnul nostru, iar de la noi
părințești binecuvântări!

„Astăzi iadul strigă suspinând: Zdrobitu-s-a stăpânirea mea,
Păstorul s-a răstignit și pe Adam l-a înviat. De cei peste care eram
împărat sunt lipsit, și pe acei pe care i-am înghițit, puternic fiind, pe toți i-
am vărsat. Deșertat-a mormintele Cel ce a fost răstignit; slăbit-a puterea
morții. Slavă, Doamne, Crucii Tale și Învierii Tale”¹.

¹Stihiră în Sfânta și Marea Sâmbătă.

Preacucernici și preacuvioși părinți,
Preacuvioase maici,
Iubiți credincioși și credincioase,

Hristos a înviat!

Iată-ne, din nou, ajunși la Praznicul Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, după o perioadă de post total diferită de cum suntem noi obișnuiți; diferită pentru că, datorită încercării care s-a abătut peste toată lumea, în timpul acestui post mulți dintre noi nu am putut participa fizic la slujbele săvârșite în sfintele biserici, ci ne-am menținut focul harului aprins, fiind parte la aceste slujbe din casele noastre, folosind tehnica modernă. Multe dintre parohiile noastre au transmis slujbele în direct prin intermediul internetului.

Scriind aceste rânduri, m-a dus gândul la sfatul Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care zice: „când te rogi, intră în cămara ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție”² și ”când postești, unge capul tău și fața ta o spală, Ca să nu te arăți oamenilor că postești, ci Tatălui tău, Care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție”³.

Cred că nu găsim un context mai potrivit pentru a urma aceste cuvinte ale Mântuitorului decât acesta în care ne găsim acum, aceste clipe grele prin care a îngăduit Dumnezeu să treacă lumea întreagă. Iar dacă până acum nu știam, să învățăm acum, ascultând aceste cuvinte, cum trebuie să ne rugăm și cum trebuie să postim. Slujba comunitară, de obște, mai ales Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie este de viață făcătoare, pentru că acolo, în cadrul Sfintei Liturghii, ne unim cu Hristos Domnul în chipul pâinii și al vinului, al Sfintei Euharistii. De aceea participarea activă la Sfânta Liturghie este foarte importantă pentru viața duhovnicească a creștinului. Dar la fel de importantă este rugăciunea făcută în taină și împletită cu post, așa cum am auzit mai sus. Tocmai această rugăciune personală este cea care menține strânsă legătura noastră directă cu Dumnezeu și cea care înmulțește harul. Și tocmai aceasta este rugăciunea pe care de multe ori o neglijăm, aducând falsul argument că sunt atât de multe lucruri pe care trebuie să le facem și pe care le considerăm mai importante sau mai urgente.

Cele două rugăciuni, cea comună și cea individuală, formează o

²Matei 6, 6.

³Matei 6, 17-18.

scară cu cele două laturi verticale și mai multe orizontale, pe care suim la cer. Nu poate exista urcuș duhovnicesc dacă ne lipsim de una din aceste două rugăciuni. Acum, pe de o parte, Dumnezeu a îngăduit să ne priveze de una dintre ele, de rugăciunea comunitară, poate pentru a ne da seama de marele dar de care am avut parte, iar când ne va învrednici Domnul din nou de acest dar, să știm să-l prețuim! Pe de altă parte, acest timp este îngăduit de Dumnezeu și pentru ca noi să redescoperim și să sporim rugăciunea personală.

Sfântul Ioan Gură de Aur, văzând că unii dintre credincioși și-au făcut un obicei de a participa la Sfânta Liturghie și de a se împărtăși pentru că așa este tradiția sau obiceiul, cum de altfel facem și unii dintre noi, ne împărtășim de Paști și de Crăciun, spune: „Văd pe mulți împărtășindu-se cu trupul lui Hristos cum s-ar întâmpla, mai mult ca obicei și ca lege, decât ca impus de cuget. *Când va sosi, zice, timpul Sfântului Mare Post, sau când va sosi ziua Arătării Domnului (Epifania) mă voi împărtăși cu Sfintele Taine*, deși timpul de câștig nu este epifania, nici postul mare, ci sinceritatea și curățenia sufletului. Cu acestea apropiie-te, fără acestea însă niciodată”⁴.

Iubiți credincioși,

Să știți că la fiecare Sfântă Liturghie pe care o slujim, prăznuim tot ceea ce a făcut Domnul pentru noi: Întruparea și Nașterea Sa, Crucea, Îngroparea de trei zile, Învierea și Înălțarea Domnului și Pogorârea Sfântului Duh. Ne aducem aminte până și de cea de-a doua venire a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Din acest motiv, nu trebuie să așteptăm un praznic anume pentru a ne împărtăși. Fiecare Sfântă Liturghie săvârșită este un Praznic luminos. De aceea, ne putem împărtăși la fiecare Sfântă Liturghie. Dar nu oricum, ci cu sinceritate și având sufletele curate. Adică, să ne împărtășim având cuget curat. Acesta se dobândește sporind rugăciunea personală, rugăciunea de toată vremea, făcută în taină, în camera noastră, a fiecăruia, și cu adâncă smerenie și pocăință.

Dragii mei,

Fiți convinși că nu trăim vremuri nemaîntâlnite în Biserică. După ce, prin Edictul de la Milan, creștinii au primit libertatea de a se ruga nestingheriți, iar cu timpul creștinismul a devenit religie de stat în imperiul Bizantin, mulți s-au convertit la creștinism pentru că așa „dădea bine”, iar nu dintr-o credință puternică. Acest fapt a dus la o slăbire a credinței și chiar la o bagatelizare a ei. Oare în zilele noastre nu auzim spunându-se de către unii: *sunt credincios, dar nu sunt practicant; mă duc la Biserică să iau sfânta lumină sau să iau agheasmă mare și pe urmă mă întorc repede*

⁴Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Efeseni*, omilia III, p. 30.

acasă; mă cunun la biserică sau îmi botez copiii pentru că așa a zis mama că e bine, sau pentru că se fac fotografii frumoase care ne vor rămâne ca amintire toată viața?

Dacă nouă, acum, ni s-a impus o izolare subită, greu de acceptat și de înțeles, este momentul să ne amintim de cei care în mod voit, din iubire pentru Hristos, au ales să se retragă în pustie, departe de societate, de confort, de plăcerile și bunătățile lumești, care nu au făcut decât să ne îndepărteze de Dumnezeu și să ne scadă credința; așa cum creștinii din Laodiceea au devenit căldicei, uitând de cuvintele adresate lor de Mântuitorul și pe care le găsim în cartea Apocalipsei: „*Știu faptele tale: că nu ești nici rece, nici fierbinte. O, de ai fi rece sau fierbinte! Dar, fiindcă ești căldicel - nici fierbinte, nici rece -, am să te vărs din gura Mea*”⁵. Tocmai datorită scăderii râvnei credincioșilor de a-L descoperi cu sinceritate pe Dumnezeu și de a-L cunoaște, Biserica din primele veacuri de după edictul de la Milan, a impus ca în postul mare de 40 de zile, să nu se săvârșească Sfânta Liturghie decât numai sâmbăta și duminica, impunând în felul acesta și un post euharistic, post de la Sfânta Împărtășanie. Această tradiție o găsim și în viața Sfintei Cuvioasei maicii noastre Maria Egipteanca, pe care a descoperit-o Sfântul Cuvios Zosima, călugăr într-o mănăstire din Palestina, în timp ce era retras în pustie pentru nevointă și rugăciune, în perioada postului mare.

Despre aceeași tradiție, dar de data aceasta la credincioșii de rând, ne vorbește și Sfântul Ioan Gură de Aur: „este timp de pocăință și pentru catehumeni și pentru cei botezați; unii, pocăindu-se, să aibă parte de sfânta taină a botezului, iar ceilalți, spălându-și prin mărturisire păcatele săvârșite după botez, să se apropie cu conștiința curată de Sfânta Masă”⁶. Mai explicit de atât, tot Sfântul Ioan Hrisostom ne spune care este cu precădere și acest timp al pocăinței: „De aceea am postit postul de patruzeci de zile și ne-am adunat de atâtea ori aici, ascultând rugăciunile și predica, pentru ca, prin această râvnă, ștergând păcatele ce s-au lipit de noi în orice chip anul acesta, cu duhovnicească încredere să ne împărtășim în chip evlavios din acea jertfă fără sânge; dacă nu va fi așa, zadarnic și fără niciun folos ne-am necăjit cu acest post. De aceea, fiecare să se socotească, ce păcat și-a îndreptat, ce virtute a dobândit, de ce nărav s-a scăpat, ce pată de pe el și-a spălat-o și întru ce s-a făcut mai bun. Și dacă va descoperi că de pe urma postului s-a ales cu acest frumos câștig și e încredințat că și-a îngrijit rănila cu cea mai mare luare aminte, să se apropie. Dacă, nesocotind acestea, nu se va putea lăuda decât cu postul, și nu va putea dovedi că în alte privințe s-a făcut mai bun, să rămână afară și să intre numai atunci când se va fi

⁵Apocalipsa 3, 15-16.

⁶Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Matei*, omilia X, V, în col. PSB, vol. 23, p. 127.

curățat de toate păcatele. Să nu se bizuie numai pe post acela care a stăruit în rele fără să se îndrepte”⁷.

Iubiți credincioși,

Să încetăm a ne mai juca cu Dumnezeu sau a ne juca „de-a Dumnezeu”! Omul, încă de la început a avut această mare ispită, de a fi Dumnezeu și de a-L da deoparte pe Dumnezeu. Atâtea experiențe care se fac, și care în sinea lor sunt bune și folositoare, dacă acestea nu se fac cu scopul de a-L cunoaște pe Dumnezeu și de a demonstra existența Lui, atunci în loc să aducă binecuvântare, aduc mai degrabă necazuri și amăgiri. Foarte limpede este spus acest lucru într-una din stihirile din ziua de sâmbătă a celei de a 5-a săptămâni a Sfântului și Marelui Post: „Amăgitu-s-a de demult Adam, poftind să fie Dumnezeu și n-a fost. Iar Dumnezeu se face om, ca să facă pe Adam dumnezeu”.

Amăgindu-ne în felul acesta, nu facem decât se ne coborâm în iad. Dumnezeu, însă, vrea ca omul să ajungă dumnezeu după har. De aceea și cu nădejdea că omul va conștientiza faptul că nu există viață fără El, Dumnezeu continuă, tăcut, să se coboare în iadul fiecăruia dintre noi pentru a ne întinde mâna, pentru a zdrobi stăpânirea iadului asupra noastră și pentru a ne mântui, deși a făcut acest lucru odată pentru totdeauna prin moartea și Învierea Lui: „Zdrobitu-s-a stăpânirea mea, Păstorul s-a răstignit și pe Adam l-a înviat”⁸.

Dragii mei,

Ne plângem că Dumnezeu nu ne mai aude. Să știți că de fapt tăcerea lui Dumnezeu nu este muțenie. Dumnezeu comunică și prin tăcere cu omul. „Tăcerea lui Dumnezeu față de încercările noastre nu este indiferentă, ci este chemare la pocăință, la schimbare și schimbări, la conștientizarea a ceea ce am pierdut, ceea ce am părăsit, ceea ce am respins, ceea ce în mod fals am negat, ceea ce am acoperit și am uitat în subsolurile sufletului, iar acela s-a sălbăticit, s-a făcut fiară, s-a făcut umbră ce ne întuneacă orizontul”⁹, spune frumos părintele Haralambos Papadopoulos.

Deci, dragii mei păstoriți, haideți să ne cercetăm pe noi înșine și să ne curățim pe noi înșine de tot păcatul și de toată fărădelegea, căutându-L cu sinceritate pe Dumnezeu, înlăturând de la noi toată frica și necredința. Trebuie să fim arzători în credință pentru ca trăind în această credință vie și lucrătoare să ne unim cu Hristos cel mort și înviat. În felul acesta vom fi mai presus de moarte și vom găsi viața cea veșnică. Sfântul Ignatie Teoforul, un mare părinte al Bisericii apostolice, spunea frumos despre

⁷Sfântul Ioan Gură de Aur, *Predicile despre statui*, Partea a II-a, predica a XX-a, pp. 176-177.

⁸Stihiră în Sfânta și Mare Sâmbătă.

⁹Pr. Haralambos Papadopoulos, *Calea spre tine însuși*, Editura Sophia, 2018.

cum au procedat martirii: „S-au atins de El și au crezut, unindu-se strâns cu trupul și cu duhul Lui. De asta au disprețuit și moartea și au fost găsiți mai presus de moarte”¹⁰. Și tot el ne atrage atenția că cel care se teme de moarte și este prin aceasta rob urmărilor ei, este incapabil să viețuiască după Hristos, căci „dacă nu alegem prin El de bună voie moartea, în patima Lui, nu avem în noi viața Lui”¹¹.

Iubiți credincioși,

Tot cu această ocazie vreau să mulțumesc aceluia care, în aceste vremuri de grea încercare și de boală, ați stat aproape atât de cei aflați în nevoie, cât și de parohiile noastre susținând preoții, aflați aici mulți dintre ei în dificultate împreună cu preotesele și copiii lor, care vă slujesc cu dragoste și devotament, de multe ori cu eforturi și jertfe numai de ei știute. Vă îndemn părintește, să-i sprijiniți în continuare, pentru a putea ieși împreună din această încercare, dat fiind faptul că multe din parohiile noastre funcționează în spații închiriate. Fie ca Domnul să înmulțească dragostea fiecăruia dintre noi și să ne apropie și mai mult unii de alții.

Nu ne este îngăduit să uităm nici de bolnavi pentru care trebuie să ne rugăm în continuare ca Domnul să se milostivească și să le dea izbăvire de neputințele care i-au cuprins, dar nici de cei adormiți întru Domnul pe care-L rugăm să le dea acestora odihnă veșnică în Împărăția Cerurilor.

Spunându-vă aceste lucruri și cu toate că trăim vremurile acestea de încercare, vă îndemn pe fiecare să trăiți acest praznic luminos al Învierii Domnului cu multă, multă, bucurie! Hristos a zdrobit stăpânirea iadului, a deșertat mormintele, a omorât moartea și l-a înviat pe Adam. Nu e timp și nici loc de întristare, pentru că Hristos a Înviat și dacă El a înviat și noi vom învia!

Vă doresc tuturor mult har dumnezeiesc și mă rog ca Învierea Domnului să vă umple sufletele tuturor de bucurie veșnică!

Hristos a înviat!

Adevărat a înviat!

Al vostru către Hristos-Domnul rugător,

† Episcopul Timotei
Madrid, Sfintele Paști 2020

¹⁰Sfântul Ignatie Teoforul, *Epistola către Smirneni*, 3.

¹¹Sfântul Ignatie Teoforul, *Epistola către Magnezieni*, 5.